

## GÖZLEM VE GÖRÜŞLER

# TTB İDEOLOJİSİ

İlker BELEK\*

TTB büyük bir örgüt. En azından kendi sınıfındaki benzerleriyle karşılaştırıldığında böyle. Büyüklüğü üye sayısı, vb. maddi unsurlardan değil, ilgili toplumsal olaylar karşısında sergilediği tavırlardan, bu tavırların tarihsel öneminden ve yarattığı etkiden kaynaklanıyor. Açlık grevleri sürecinde yaşananlar bunun kanıtıdır.

TTB köklü bir örgüt. Sağlam bir geleneği var. Bu durum O'nun yaklaşık 50 yıllık geçmişiyle değil, özellikle 1970'lerden beri izlediği tutarlı çizgisiyle ilişkili. Son 30 yıldır TTB ana ideolojik, politik hattıyla tarihsel bir uyum sergiledi. Çizgisini rüzgarlara göre değiştirmede. Bu sürekliliği sağlayacak kadro birikimi yaratmayı başardı.

TTB önemli bir örgüt. Önemi gelenek yaratmış büyüklüğüyle bağlantılı. Söyledikleri dikkate alınıyor, alınmak zorunda kalınıyor. Sonuç olarak herkesin "önemine" mazhar oluyor. Hem olağan, hem de onur vericidir.

TTB dinamik bir örgüt. Dinamik karakteri yaptığı işlerin çeşitliliğinden, iş çeşitliliğinin giderek artmasından, işlerin peşinde koşan, yeni işler üreten kadroların sayısından kaynaklanıyor. Dinamiklik TTB'nin içinde politik ve kuramsal nitelikli tartışmaların sürekli biçimde yaşatılabilmesinden, bunun için özel ve programlı çabaların harcanmasından ileri geliyor. Bu dinamik yapı TTB'nin dünya ve Türkiye gündemine tutunabilmesinin güvencesidir, önem ve büyüklüğünü garanti ediyor. Dinamik yapı aynı zamanda ayrışmaları da getiriyor. Temel ayrışma TTB'yi hekimlerin "meslek örgütü" olarak

görenlerle; sağlık ortamındaki, sağlık sistemindeki sorunları sosyoekonomik nesnellik içinde ele almak, Türkiye sağlık ortamındaki sorunların çözümü için Türkiye'nin sorunlarını çözmek, bu nedenle de sağlık ortamı dışındaki temaları da gündeme almak gerektiğini belirtenler arasında yaşanıyor.

Ve nihayet ve ne kadar güzel ki TTB genel olarak sol bir örgüt. 1970'lerden beri yukarıdaki paragrafın son cümlesinde tanımlananları benimsemiş kadrolar TTB'yi yönettikleri için TTB genel olarak sol bir örgüt. TTB sol bir örgüt olduğu için Türkiye'nin gündemine denk düşen işler yapmayı, halk sağlığını kendi meslek grubunun dar mesleki çıkarlarına kurban etmemeyi, eşitlikçi bir çizgide kalmayı, mesleki etik değerlerde ve insan hakları alanında bu kadar titiz davranmayı başarabildi. Bazıları "sol" kelimesinden "alınacak" olsalar da bu böyle.

Belki de daha doğru olanı şudur: TTB solda kalabildiği sürece ve kadar önemli, büyük, dinamik bir örgüt olabilmıştır. TTB'nin bu genel çerçevenin dışında kalan uygulamaları olabilir, ancak bu durum O'nun esas karakterini değiştirmeye yetmez. TTB yalnızca hekimlerin örgütü olmadığı için bu özelliklerini kazanmıştır ve çok kısaca saptamak gerekirse, TTB'nin solculuğu, O'nun yalnızca hekimlerin örgütü olmayı kabul etmemesiyle ilgilidir.

Ancak bütün bunların yanında, değişen dünya ve Türkiye koşulları çerçevesinde TTB'nin kendi ideolojik donanımı içinde daha da işleme, netleştirme gereken unsurlar var. Bu yazıda yazılanlar bu türden bir ideolojik yeniden üretimle ilgili öneri ve saptamalardır.

\*Dr., Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

**Yalnızca hekimlerin örgütü olmayı reddeden TTB**

TTB'nin hekim hakları alanındaki mücadele ile halk sağlığı alanındaki mücadeleyi özgün bir bileşimde sürdürme zorunluluğu vardır. Bu zorunluluk, ilgili yasayla TTB'ye bu konularda çeşitli görevler yüklenmesinden değil, her iki alandaki sorunların da ortak bir zeminden köken almasından kaynaklanır ve TTB'yi bu alanlara yönelik soyut yaklaşımları bir kenara bırakmaya zorlar.

Soyut derken kastedilen örneğin hekim kitlesinin homojen ve çıkarları ortak bir mesleki grup olarak ve halk sağlığının da toplumun bütün gruplarını ilgilendiren sınıflar dışı bir olgu olarak ele alınmasıdır. TTB gibi bir meslek örgütünün halk sağlığı alanındaki sorunlara daha taraflı ve sınıfsal yanıtlar üretmesi nispeten kolaydır. Hatta hekimlik mesleğinin yapısında bu türden taraflı bir tutum zaten vardır. Çeşitli bölgeler, toplumsal gruplar arasındaki giderek belirginleşen ciddi sağlık düzeyi farklılıkları ve sağlık kullanımındaki eşitsizlikler TTB'yi ve hekimlik mesleğini doğal olarak taraflı olmaya, eşitsizliklerin, haksızlıkların, ahlaksızlıkların temel nedenini sorgulamaya ve dezavantajlılardan yana olmaya iter. Bu alanda TTB eşitsizliklerin azaltılması için bilimsel çaba gösteren halk sağlığı disiplininin desteğini de yanında bulur.

Öte yandan hekimlerin sorunları ve hakları söz konusu olduğunda olması gereken taraflı tutumun aynı rahatlıkta sergilenemeyebildiği gözlenmektedir. Öyle ya, hekimlerin örgütü nasıl olur da hekimler arasında bir ayrıştırmaya girişebilir? Oysa gerçekte hekim kitlesinin yapısı homojen değildir ve örgütün de en başından bunu saptaması gerekir. Bizim eskiden beri iddiamız hekimler arasında ciddiye alınması gereken bir kutuplaşmanın bulunduğu ve bu kutuplaşmanın Türkiye'nin ekonomik-siyasal formasyonu içinde daha da belirginleşeceği.

Yukarıda özgün bileşim derken kastedilen bütün bu nesnel gelişmelerle uyumlu bir siyasal tutumun sergilenememesidir: Sınıfsal bir bakış açısı... Hem Türkiye'ye, hem de hekimlere yönelik olarak önce ayrıştırmaya, sonra Türkiye'nin geneli ile hekimlerin özel konumlarını yeniden birleştirme. Böylece ortada kendi içlerinde görece homojen, birbirleri karşısında tamamen farklılaşmış Türkiye ve hekim gruplarının olduğu görülecektir. TTB'nin görevi bu tablo içinde açıkça taraf tutmaktır. Sınıflar söz konusu olduğunda işçilerden, emekçilerden; hekimler söz konusu olduğunda da ücretlilerden yana ve hep sermayeye karşı. Unutulmamalıdır ki gerçekte Türkiye heterojen bir toplumsal yapı sergiler ve bu gerçek ABD gibi büyük emperyalist güç odakları karşısında da değişmez.

Yukarıda "yalnızca hekimlerin örgütü olmamak" denmişti. Yalnızca hekimlerin örgütü olmak Türkiye'yi ve halk sağlığını unutmak demektir ve bu nedenle sağda bir konumlanıştır. Kim "Türkiye'nin sorunları bir yana, hekimlerinki bir yana" iddiasında bulunabilir ki? Önemli olan, kaderleri ve çıkarları ortak emekçilerin Türkiye'si ile emekçi hekim gruplarını saptayıp, buluşturabilmektir. TTB

hekimlerin değil Türkiye sağlık ortamının örgütü olmak, Türkiye gerçeğini kavramak ve bunlara uygun refleksler üretmek zorundadır.

**Sivil toplum örgütü olmayı reddeden TTB**

"Sivil toplum" kavramı 1980'lerden beri devlet aygıtı dışında kalan bütün oluşum ve kurumları tanımlamak için kullanılıyor. Böylece bu kavramlaştırmadaki temel ikilem devlet ve diğerleri arasındadır.

Sonuç olarak TÜSİAD gibi irili, ufaklı sermaye örgütleri ile sendikalar, dernekler, birlikler gibi emekçi örgütleri "sivil toplum"un çıkarları ve kaderleri ortak vazgeçilmez öğeleridir. Hepsinin amacı devletin elinde çirkinleştirilmiş toplumsal ilişkilerin, sivilleştirilerek yeniden toplumsallaştırılmasıdır.

"Sivil toplum" anlayışında devlet çelişkili temel taraflardan birisidir, ancak bütün sınıfsal aidiyetlerinden arındırılmış, yalnızca, kendi başına, kendi başına çıkarları olan ve bu çıkarları diğer bütün toplumsal grup ve sınıflarla çelişen, soyut bir olgu olarak. Böylece devletin elinde bürokratikleşmiş, verimsizleşmiş devlet hastanelerinin özelleştirilerek "sivil toplum"a mal edilmesi ve birer "sivil toplum" örgütü olan Özel Hastaneler Birliği ile TTB'nin ceberrut elinden kurtarılmış hastanelerin denetiminde işbirliği yapmaları postmodern toplumun en güzel demokratikleşme ve sivilleşme örneklerinden birisi olarak kavrılır.

Ne yazık ki bütün bunlar gerçekte devletin yönetimini de elinde tutan büyük sermayenin çıkarlarına hizmet eden senaryolardan başka bir şey değildir. TTB'ye bu nedenle burada da sınıfsal bakış açısı gerekir. Sivil toplumculuk yaşamın her alanında devletin küçültülmesi operasyonudur ve devlet işletmelerinin çeşitli "özerk" ve "demokratik" olarak nitelenen toplum gruplarının eline verilmesi bile büyük sermayenin egemenliğinin diktalaştığı günümüz kapitalizminde özelleştirmeden başka anlam taşımaz. Bu nedenle, devletin küçültülmesinin işçilere, emekçilere ve ücretli hekimlere en küçük bir yararı yoktur.

Üretim araçları toplumsallaştırılmadan, kamunun ortak denetimine alınmadan, kısacası üretim ilişkileri köklü biçimde değiştirilmeden demokrasi ve siyasal katılım gerçekleşmeyeceği için sivil toplumculuğun demokrasiyle ilgisi yoktur.

TTB, vb. emek örgütlerinin kendi alanlarındaki kimi üretim ve denetim faaliyetlerini ellerine geçirmeleri, böyle bir ekonomik sistemde, olsa olsa yeni otoriter ve bürokratik güç odakları yaratmaya, o alanın çok parçalanmasına, kalitenin ve verimliliğin düşmesine, kargaşaya yol açar. 1999 depreminde devletin yapması gerekenleri yapmadığı açıktır. Ancak bütün "iyi niyetlerine" karşın devletin dışındaki "sivil toplum"un elindeki güç ve olanaklarla o büyük yıkımda anında ve sonrasında komik bir performans sergileyebildiği de ortadadır. Kamucu bir ekonomide devlet

en önemli, en makro kamusal üretici ve deneticidir. Bu işlevler bakımından hiç bir "sivil" kurumca ikame edilemez. Devletin içine düşmüş olduğu acz durumu kamusal niteliğini neredeyse tamamen yitirmiş olmasıyla ilişkilidir. O nedenle bugün için gerekli olan devleti işçi ve emekçilerin devleti kılacak sınıf basıncının oluşturulmasıdır.

TTB, devletin, işçi sınıfının baskısıyla zamanında dünya ölçeğinde üstlenmek zorunda kaldığı toplumsal sorumluluklarını üzerinden atmak, sermayeye yeni kar alanları açmak demek olan sivil toplumcu senaryoların figüranı olmamalıdır. TTB, devletin işçi sınıfının basıncından kaçarken bilinçli olarak ortada bıraktığı boşlukları "iş üretmek" adına doldurmaya soyunmamalı, güç ve enerjisini devleti asli sorumluluklarına çekecek yönde kullanmalıdır.

Esasen devletin sorumluluk alanı içinde yer alan hiç bir üretim faaliyeti, TTB'nin toplumsal prestij katsayısında (başka hiç bir bakımdan negatif etkide bulunmaksızın) net olarak olumlu bir sonuç vermediği taktirde sahiplenilmemelidir. Dikkat edilirse söz konusu alanların sahiplenilmesi bakımından kuramsal, politik değil, ancak taktik bir kota konulmaktadır. Örneğin işyeri hekimliği alanı zamanında, bu alan devletin elinde iyiden iyiye kirlenmiş olduğu, TTB açısından ise olumlu yönde müdahale anlamına geldiği için (kesinlikle devlet tarafından yerine getirilmesi gereken bir üretim faaliyeti olmakla birlikte) bu türden bir kotaya sahipti. Şimdiki durumu ise, tüm bu söylenenler ekseninde yeniden ele alınmayı gerektiren bir noktadadır. Aynı şey bütünüyle deprem faaliyetleri, Genel Pratisyenlik Enstitüsü ve Pratisyen Hekimlik Kolu çalışmaları için de geçerlidir.

Kıscacası, TTB kendisini bizim sivil toplumculuk olarak değerlendirdiğimiz kategoriye sokacak ve aslen devletin sorumluluk alanındaki kimi işleri taktik nedenlerle üstlenebilir. Ancak süreç TTB'nin temel ideolojik yapılanmasına aykırı motifler üretecek noktalara ulaşıyorsa (örneğin ortaya, pratisyen hekimlik alanındaki tek amacın "genel pratisyenlik kavramının kabul ettirilmesi" gibi bir sonuç çıkıyor ve bu alandaki çalışmalar sağlık sektörünün genel sorunlarını görmekten giderek uzaklaşıyorsa) bir başka deyişle politik, ideolojik ve kuramsal bütünlük, taktiklere (bilinçli ya da bilinçsiz olarak) kurban gidiyorsa her şeyi yeniden almak gereken noktaya ulaşılmış demektir.

#### **Kelimenin gerçek anlamıyla politika yapan TTB**

Türkiye'yi anlamak ve uygun refleksler üretmek; gelir, eğitim gibi sağlığın sosyoekonomik belirleyicilerinin durumunu saptamak için zorunludur. Bu nedenle sınıf, gelir dağılımı, küreselleşme, neoklasik iktisat, kapitalizm, sosyalizm, Marksizm gibi kavramlar gündemimizde kendiliğinden yer edinmek zorundadır.

Sağlığın sosyoekonomik belirleyicilerinin değerlendirilmesi ise halk sağlığı sorunlarının ve hekimlerin

toplumsal-sınıfsal statülerindeki ayrışmanın, emekçi hekimlerde gözlenen pozisyon kaybının gerçekçi biçimde ele alınabilmesi açısından zorunluluktur.

Bütün bunlar kelimenin gerçek anlamıyla, sağlık alanı dışında politika yapmak anlamına gelir. "Sivil toplum örgütleri"nin politikaya davet edildiği ve en önemli "sivil toplum örgütü" olarak TÜSİAD'ın kabul edildiği bu ülkede TTB'nin geniş toplum kesimlerinin sağlık hakkının savunuculuğunu yapan bir politik kimlik sergilemesinin ve politikanın ne anlama geldiğini gösterme sorumluluğu üstlenmesinin zorunluluğu vardır. Aksi taktirde Türkiye'de politikayı çoğunluğun çıkarları için kullanabilmenin olanakları ortadan kalkacak ve TTB de bu sürece katkı koymuş aktörlerden birisi olarak tarihe kaydedilmekten kurtulamayacaktır.

Bu nedenle Türkiye'deki laiklik ve dinci gerici tartışmaları da, Avrupa Birliği meselesi de, Avrupa'nın ortasındaki savaş da TTB'nin gündemine girmek zorundadır. TTB bu meseleler hakkında açıklamaları, vb. ile Türkiye gündemini tek başına etkileyebilecek konumda değildir şüphesiz. Ancak, öncelikle aktivistlerine ve kadrolarına yönelik olmak üzere bu temaların tümünü içeren bütünlüklü ideolojik bir salgi üretmesi gerekir. Böyle bir faaliyet olanaklı olduğu gibi, kendi kitesini resmi ideolojinin etkisinden korumaya da yarar.

#### **Antikapitalist TTB**

Türkiye'nin kapitalist bir ülke olduğu konusunda oldukça geniş bir görüş birliği var. Bunun özel olarak vurgulanmasının nedeni, Türkiye'yi henüz feodalizmi aşmamış bir ülke olarak değerlendirenlerin de bulunmasıdır.

Türkiye kapitalist, ancak kapitalist sistemin çevresinde yer alan bir ülke. Bu nedenle, doğal olarak, Türkiye'de merkez kapitalist ülkelerdeki sermaye birikimi düzeyini, bu sermaye birikimi düzeyinin olanaklı kıldığı "demokratik" ve "katılımcı" siyasal ilişkileri bulmak olanağı yok. Kimilerinin Türkiye'yi kapitalizm öncesi olarak nitelemelerinin nedeni bu durum ve Onlar'ın kapitalist sistem örgütlenişindeki merkez-çevre çelişkili diyalektiğini kavrayamıyor oluşlarıdır.

Hiç bir çevre kapitalist ülkede işler merkezdeki gibi gelişmez. Sermaye birikimi zayıftır. Sınıflar arasındaki siyasal, ideolojik, ekonomik çelişkiler daha derindir. Zor ve baskı daha belirgindir. "Demokrasi" daha zayıftır. Vb. Ancak bütün bunlar çevre ülkelerin feodalizmi aşmamış olmalarının kanıtı olamaz. Önemli olan üretim araçlarının özel mülkiyeti ve ücretli emek sömürsününün başat durumda oluşudur ve Türkiye böyle bir ülkedir. Türkiye'nin Doğusu'nda feodal ilişkilerin bulunduğu doğrudur, ancak belirleyici olan, Cumhuriyet dönemi boyunca her şeyde olduğu gibi Batı'dır ve Batı kapitalizmi ifade eder.

Öte yandan Türkiye gibi çevre kapitalist ülkelerde Batı'da bundan 150 yıl kadar önce yaşandığı türden bir

burjuva demokratik devrim ya da demokratikleşme beklemek, Türkiye böyle bir süreci Batılı anlamda yaşamadı diye O'nu feodal olarak nitelenecek de boşunadır. Bu saptama "önce burjuva tarzı demokratikleşelim" diyenler içindir. Böyle bir tarihsel gelişmeyi merkez kapitalist ülkeler kısa bir süre için yaşamışlar, ancak burjuvazinin tekelcileşmesi, kapitalizmin emperyalistleşmesi ile birlikte orada da "demokrasi"nin sınırları ekonominin ve üretim ilişkilerinin krizlerine tabi kılınmıştır. Çevrede ise burjuvazi doğrudan en gerici karakteri ile iktidara gelmiştir. Emperyalizmin çevre ülkelerde "demokratik" formlara tahammülü olmadığı ve merkezdeki "demokrasi" gücünü önemli ölçüde çevredeki diktalardan alabildiği için. Üretken olmamakla suçlanan Türkiye burjuvazisinin bu karakterini önemli oranda bu nesnellikte aramak gerekir.

TTB halk sağlığı sorunlarının, hekim kitlesindeki heterojenleşmenin zemininde Türkiye kapitalizminin nesnel yasalarının bulunduğunu görmek zorundadır.

Kapitalizm son 100 yıldır Dünya'nın hiç bir yerinde bu dönemki kadar acımasız ve azgın olmamıştı. Kapitalizm bugün bütün Dünya'da sınır tanımadan sömürmektedir ve her zaman olduğu gibi çevrede bu özellikleri daha da belirgindir.

Bu nedenle TTB her yaptığıyla, her kademedeki yöneticileri ve aktivistleriyle antikapitalist ideolojiyi içselleştirmek zorundadır. Eşitsizlikler, özelleştirmeler böyle bir tutum için fazlasıyla olanak sunuyor. Önemli olan bütün kadroların bu ideolojiyle donanımlı kılınmasıdır.

Antikapitalist tutum özelleştirme karşısında ve ekonominin bütün sektörlerinde tam bir kamulaştırmanın, halen özel sektörün elindeki bütün işletmelere el konulmasının ve bütün kolektif kazanımların emekçiler ve geniş halk kesimleri tarafından savunulabilmesi için de her tür milliyetçi, dinci, akıl durdurucu faaliyetlere karşı aydınlanmacı bir kampanyanın yaşama geçirilmesinin savunulmasını, bütün emekçilerin en geniş sınıfsal birliği için çalışılmasını gerektirir.

Antikapitalizm, bugün için önemli oranda ideolojik bir mücadeledir. Unutulmaması gereken nokta kapitalizmin bu ülkede yaklaşık 80 yıllık bir tarihinin bulunduğudır. Türkiye'de Cumhuriyet tarihi kendi sermaye sınıfını yaratmak üzere yazılmıştır ve her şeyiyle eleştirilmeye muhtaçtır. Devletçilik sermaye sınıfının yaratılması müdahalesinden başka bir şey değildir. Hiç kimse bugün Dünya'nın en zenginleri arasındaki ve halkımızın baş belası olan Türk sermayedarların kökenini bu tarihin dışında aramamalıdır.

#### Antiempyalist TTB

Antiempyalizm konusundaki hem fikirlik daha belirgin ve daha kolay sağlanıyor. MHP bile kendisine antiempyalist bir kimlik yakıştırabildikten sonra...

Bunun nedeni uluslararası sermayenin ve merkez kapitalist ülkelerin ve bu sermaye grupları ile ülkeler arasındaki çeşitli bloklarının Türkiye gibi ülkeler üzerindeki niyetlerinin ve bu niyetlerin boyutunun iyice belirginleşmiş olmasıdır. Dünya bir sömürü dünyasıdır ve sömürü kapitalist ülkelerin içinde olduğu gibi uluslararasıdır da. Devreye ulusalcı, milliyetçi duygular girdiğinde sömürünün uluslararası boyutu konusunda anlaşmak, uluslararası sömürüyü geniş halk kesimlerine ifade ederek, burada bir tepki damarı yaratmak daha kolay olmaktadır. Bütün bunlar soldaki ve sağdaki pek çok örgütü, kurumu da aynı yönde davranmaya zorlamaktadır.

Ancak buradan her zaman antiempyalist tutum çıkmamaktadır. Ya da her Anti ABD, Anti Almanya, vb. tutum antiempyalist olmayabilmekte, hatta tam anlamıyla neomilliyetçi, neofaşist politik çizgiye karşılık gelebilmektedir.

Bunun nedeni antikapitalizm ile antiempyalizm arasındaki diyalektik ilişki ve bu ilişkinin kavranamamasıdır. Gerçek şudur ki, bugünkü dünyada emperyalizm, kapitalist sistemin dünya ölçekli yapılanmasıdır ve şimdilerde bu olguya daha çok bir süreci ifade etmek üzere Küreselleşme denilmektedir. 19. yüzyılda ise durum oldukça farklıydı. Kapitalist sistem bugünkü gibi kendi içinde ciddi bir hiyerarşi üzerine oturan bütünsellik oluşturmuyordu. Yüzyıl sonlarında ilk ve büyük kapitalist ülkeler kendi gelişimlerini tamamlayarak, dışarıya yöneltiler ve dış ilişkilerini sonradan kervana katılan ve daha sonraları "çevre" olarak nitelenen ülkelerin sömürüsü üzerinden yeniden şekillendirdiler.

Dolayısıyla çevre ülkelerin önünde iki seçenek kalmış oldu. Ya kapitalist sistemin çevresinde kalarak sömürülecekler ya da antikapitalist bir seçenek olarak sosyalizme yöneleceklerdi. İlk kez Sovyetler Birliği ikincisini tercih etti. Sovyetlerde sosyalizmin inşası çevre ülkelerin önüne bir ara formül de sundu. Sovyetler Birliği'nin dünya emperyalizminin karşısında oluşturduğu dengenin yarattığı politik boşlukta Bağlantısız, Ne Kapitalist Ne Sosyalist olarak kalabilmek. Ancak 1980'lerin sonunda sosyalist sistemin yıkılışı çevre ülkelerin önündeki seçeneği yeniden ikiye indirdi: Kapitalizm ya da sosyalizm.

Bu nedenle bugün emperyalist sisteme eleştiri yöneltenlerin antikapitalist bir çizgide bulunmaktan başka seçenekleri yoktur. Ya da antikapitalist olunmadan, antiempyalist olunamamakta ve bunun dışındaki bir antiempyalizm olsa olsa soyut bir siyasal nükte olarak kalarak, hiç bir anlam ifade etmemektedir. Emperyalizm açısından, antikapitalist olmayan bir sömürü ve emperyalizm karşıtlığının hiç bir rahatsız ediciliği bulunmamaktadır. Sosyalizmin olmadığı bir dünyada kimi ülkelerin kendileri için, kapitalizmin belli ölçülerde dışında kalan hava boşlukları yaratabilmelerinin olanağı bulunmamaktadır. Bugünkü koşullarda her Bağlantısızlık girişimi emperyalist kapitalizmin kölesi olmaktan başka sonuç vermeyecektir. Bugün için her ulusal kurtuluş



hareketi, her ulusalcı kalkınma stratejisi ya sosyalizme yönelecek ya da kapitalist ülkeler arasındaki boşluklara oynamak adına bir emperyalist güce yaslanmak zorunda kalacaktır. Yeni yüzyılımızın siyasal fotoğrafı bütün bu söylenenler bakımından kestirme bir kanıt olarak kullanılabilir.

TTB Türkiye'deki derin sömürüye, eşitsizleşen gelir dağılımına ve sağlık ortamına karşı çıkmak istiyorsa tereddütsüz ve kesinlikle antiemperyalist bir tutum takınmalı, ancak bunun gerçekçi olabilmesi için antikapitalist ve sosyalist nitelikli bir ideolojik tercih geliştirmelidir. TTB'nin söylemine sınıfsal karakterli bir yurt sevgisi yerleşmek zorundadır.

Antiemperyalizm başlığındaki bir önemli konu da Avrupa Birliği (AB) meselesidir. Bilindiği gibi AB bugün dünyanın, ABD ve Japonya ile birlikte üç önemli emperyalist güç odağından birisidir. AB'yi oluşturan ülkelerin tümü kapitalist üretim ilişkilerine sahiptir, lokomotif gücünü G7'lerin içindeki Almanya, İngiltere, Fransa gibi ülkeler oluşturmaktadır. Bu konuda solda kafa karışıklığı yaratan unsur, Türkiye'nin genel demokratikleşme düzeyinin AB ülkelerinin gerisinde olması ve bu alandaki kimi "kazanımlar" beklentisiyle AB'nin nesnel nitelikli emperyalist yapısının görmezden gelinebilmesidir. Burada unutulmaması gereken nokta, her emperyalist birlik gibi AB içinde de bir hiyerarşinin ve hegemonik yapının bulunduğu, ülkelerin gelir, gelir dağılımı, demokrasi gibi ekonomik ve siyasal parametrelerinin hegemonik yapıdaki tutunma noktalarına göre belirleneceğidir. Türkiye'nin AB üyeliği kendisini siyasal haklar bakımından bugünküne göre daha "Batılı" bir noktaya taşıyabilir. Ancak bu noktanın, işçi ve emekçi sınıfların sınıfsal çıkarları üzerinde gerçekleştirilecek bir siyasal yürüyüşün kazandıracakları karşısında son derece kısır kalacağı ve Türkiye'nin geleceğini, bu siyasal yürüyüşün gerektirdiği çizginin geri dönülmez biçimde uzağına taşıyacağı görülmelidir.

#### Cesur TTB

Burada cesurluktan kastedilen bilimsel, medeni cesarettir ve her ikisi de bugünün koşullarında bir örgüt için siyasal cesaretle aynı anlama gelmektedir. TTB'nin

cesaretini belirleyecek olan, sol ideolojiyi ve kavramları yerli yerinde kullanabilmesi olacaktır.

Yinelemek pahasına da olsa bir kez daha saptamakta yarar var: Günümüz Türkiye'sinde yürütülecek bütün toplumsal çabalar sınıf, emek sömürsü, kapitalizm, antikapitalizm, sosyalizm gibi kavramların kullanılmasına ve bu kavramların sol bir ideolojinin yeniden yapılandırılması sürecine içselleştirilmesine fazlasıyla muhtaçtır. Aksi takdirde bırakın yol almayı, anlamak bile olanaksızlaşacaktır.

Bu tür bir sol ideolojik yeniden donatım faaliyetinden, pek çok benzerlerinde olduğu gibi, TTB tarafından da bilinçli bir çabıyla kaçınıldığı görülmektedir. Bu yalnızca 12 Eylül rejiminin yarattığı ve süreklileştirdiği baskı ortamı ile açıklanamaz. TTB kadrolarının ve genel olarak TTB yapılanmasının kendilerini antikapitalist, antiemperyalist ve sol bir ideolojik formasyona ait görmemelerinin de söz konusu çekinceye payı olsa gerektir. Ya da bu türden çekinik bir tutum kaçınılmaz biçimde soldan uzaklaşmayla sonuçlanacaktır. Yalnızca değinmek gerekirse, bunun nedeni "demokrasi", "insan hakları" gibi 1980'lerden beri Türkiye'de solunu ayakta tutan, ancak esasen sola ait olmayan kavramların tamamen laçkalaşmış olmalarıdır ve bu laçkalık her kime değişiyorsa (sınıfsal bir bakış açısı kullanılmıyorsa) onu politik olarak sağa çekmektedir. En kötü solculuk ise "eski solculuk"tur. Bilinçli kaçıışı belirleyen bir diğer etken de bu ideolojik donanımın hekimlerle iletişimde fazla köşeli bulunmasıdır. Köşeli saptamasına katılanlara gerçeğe yeniden bakmalarını, dünyanın nasıl göründüğünü yeniden değerlendirmelerini, ekonomi, sosyoloji, tarih bilimlerinin ilkelerini yeniden gözden geçirmelerini önermek ve mevcut ortamı olabildiğince soldan etkilemek için gerekeni yapmak ve sol ideolojiyi "köşeli" olmakla suçlayanlara, solun toplumsallaşma kanallarını engellemekte oldukları gerçeğini hatırlatmak durumundayız. Çünkü "köşeli" olan gerçeğin kendisidir, kelimeler değil.

Bütün bunlar yeniden aynı şeye işaret ediyor: Politika yapma gerekliliği. Daha solda, daha kapsamlı ve daha olgun. TTB bunu başarabildiği ölçüde, şimdiye kadarki tutarlılığı, büyüklüğü sürdürme şansını da yakalayacak.